

Konnevesi Pukarajärven rantaosayleiskaava-alueen muinaisjäännösinventointi 2010.

Hannu Poutiainen
Tapani Rostedt
Timo Jussila

Kustantaja: Konneveden kunta

Sisältö:

Perustiedot	2
Yleiskartta	3
Inventointi	3
Muinaisjäänökset	4
KONNEVESI 23 MYLLYJOKI 1	4
KONNEVESI 24 MYLLYJOKI 2	7
KONNEVESI 25 PIENINIEMI.....	9
Löytöpaikat	11
KONNEVESI 119 PAKARLAHTI.....	11
KONNEVESI 126 HYTÖLÄ	11
KONNEVESI 127 KOLMINIEMI.....	12
KONNEVESI 132 ALA-TANKONEN	12

Kansikuva: Näkymä Pitkälahden pohjukasta Pukarajärvelle.

Perustiedot

Alue: Pukaran rantaosayleiskaava-alue (ks. yleiskartta seur. sivulla).

Tarkoitus: Tarkistaa riittävässä määrin alueen maastot ja etsiä niiltä uusia muinaisjäänöksiä. tarkastaa tunnetut muinaisjäänökset.

Työaika: Kenttätyöaika: maastotyö 11.-13.6.2010.

Kustantaja: Konneveden kunta

Tekijät: Mikroliitti Oy, maastotyö Hannu Poutiainen ja Tapani Rostedt. Esityöt ja raportti T Jussila.

Aiemmat tutkimukset: Suviola I, inventointi 1982.

Tulokset: Alueelta tunnettiin ennen inventointia yksi kivikautinen irtolöytö, kaksi rautakautista irtolöytöä ja suksen löytöpaikka. Inventoinnissa löytyi 2 ennestään tuntematonta kivikautista asuinpaikkaa, jotka kumpikin sijaitsevat metsämaastossa ja ovat ehjiä. Lisäksi havaittiin yksi tervaränni.

Kirjallisuutta

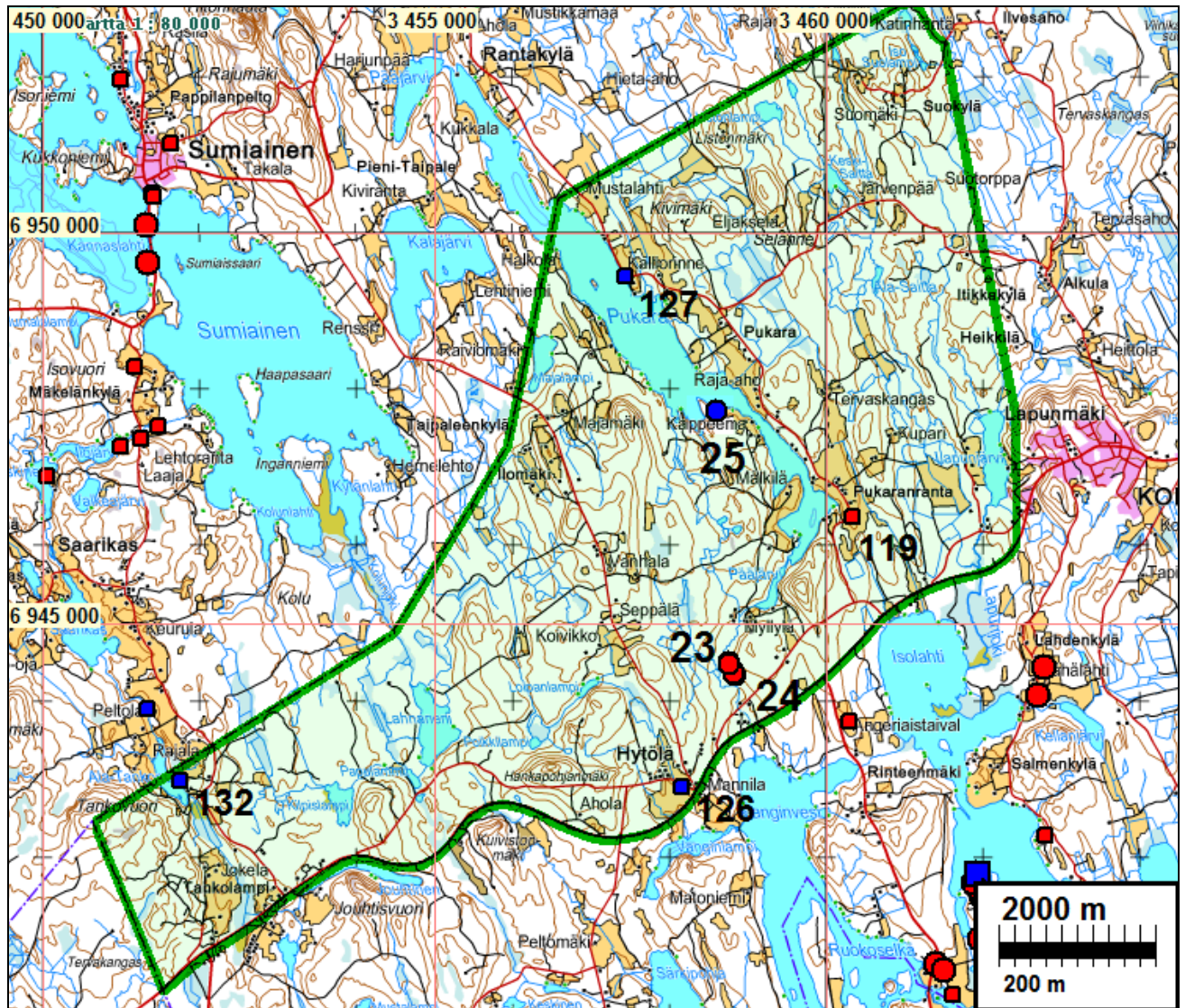
Jalkanen, K.J. 1900. Rautalammin vanhan hallintopitäjän historia. Helsinki.

Jyrinki, R. 1976. Konneveden teollisuus. – Konneveden kirja. Kuopio.

Ollikainen, A. 1976. Konneveden asutuksen vaiheita. – Konneveden kirja. Kuopio.

Saloheimo, V.A. 1959. Rautalammin historia. Pieksämäki.

Yleiskartta

Tutkimusalue rajattu vihreällä. Muinaisjäännökset eri symbolein (pun. pallo = kivikautinen asuinpaikka, pun pieni neliö = kivik. löytöpaikka, sininen = rautakautinen löytöpaikka. Sininen ympyrä = hist. ajan jäännö)

Inventointi

Konneveden ko. kaava-alueella tehtiin arkeologinen inventointi kahden arkeologin voimin alkukesästä 2010. Olosuhteet peitteisillä metsäalueilla olivat hyvät sekä viljellyillä pelloilla vaihtelevasti hyvät tai kohtuulliset: kaikille kylvetyillekin pelloille päästiin kysyttäessä tekemään pintapöimintää. Osa peltoalueista oli kuitenkin nurmella. Pelloilla ei kuitenkaan havaittu merkkejä muinaisjäännöksistä – lähinnä esihistoriallisista asuinpaikoista. Kaava-alueen länsiosassa (Tankolampi) on inventoitu Mikrolitti Oy:n toimesta mt. 637:n varsia vuonna 2004.

Kenttätöyömenetelminä käytettiin koekuopitusta, seulontaa, maanäytekairausta ja silmänvaraista havainnointia. Historiallisen ajan mahdollisista muinaisjäännöksistä ja tunnetuista irtolöydöistä haastateltiin paikallisia asukkaita, mm. erästä 93-vuotiaasta informanttia. Heiltä saadut tiedot auttoivat irtolöytöihin liittyvien löytösuhteiden selvittämisessä. Ennestään tunnetut Irtolöytöpaikat tarkastettiin. Pukarajärven rakentamattomat ranta-alueet tarkastettiin silmänvaraisesti lähes kattavasti. Muinais-Päijänne ei ole ulottunut Pukarajärvelle (tai ehkä juuri ja juuri hieman ennen Muinais-Päijänteen laskua 5000 eKr.). Pienimmät lammet jätettiin katsomatta. Lahnanen järven

rantoja tarkastettiin pistokokein, muinaisjäännöksille soveliaaksi arveilla kohdin (järvi ollut hetken Muinais-Päijänteen osana n. 5500-5000 eKr.). Pukarasta laskevan Myllyjoen varret tutkittiin. Jokilaakso on ollut Muinais-Päijänteen lahtea. Lapunjärven rantoja (ollut Muinais-Päijänteen lahdenselän pohjukka n. 1000 v. ajan) vilkaistiin pistokokein. Muinais-Päijänne on alueella ulottunut n. 105-106 m korkeudelle maksimivaiheessaan 5000 eKr.

Maastotyössä löydettiin kaksi kivikautista asuinpaikka Myllyjoen reunoilta, sekä rännimäinen tervehauta (rännihauta) Pukarajärven rannalta.

Historiasta

Muinaisen Rautalammen alue, mukaan luettuna Konnevesi, oli hämäläisten eräalueita 1500-luvun puoliväliin saakka. Silloin alkoi syntyä uudisasutusta niin Hämeen kuin Savon suunnalta. Koska pysyvä asutus kiinnittyi aluksi entisille eräsijoille, oli se luonteeltaan haja-asutusta ja yksinäistaloja. Kuitenkin vuoteen 1620 mennessä Rautalammin alueella kyläasutuksen piiriin kuului jo 50 taloa ja haja-asutuksen piiriin 38 taloa. Isojaon seurauksena 1700-luvun lopulla tilaluku lisääntyi mutta samalla osa asutuksesta hajautui kylien tai talojen takapalstoille, minkä seurauksena haja-asutus tuli enemmistöksi. Suuri osa 1700-luvun tiloista oli torppia, vuosisadan lopulla ne olivat enemmistönä.

Alueelle sijoittuu Pukaran 1500/1600 I taitteessa perustettu Pukaran talo. Topografian perusteella talo on sijainnut aina liki nykyisellä paikallaan. Talon ympäristössä ei havaittu varmoja, varhaisimpaan asutukseen liittyviä jäänteitä tms. Lähtökohtaisesti vanhat yksittäistalojen paikat eivät ole muinaisjäännöksiä. Alueelta on kolme rautakautista irtolöytöä jotka liittyvät varhaiseen eränkäväntiin ellei myöhäiseen pyyntikulttuurin asutukseen, ns. lappalaisiin. Aikakauteen liittyviä asuin- tai leiripaikkoja ei nyt tutkitulta alueelta ole löydetty, eikä niitä onnistuttu nytkään havaitsemaan.

15.8.2010

Timo Jussila

Muinaisjäännökset

KONNEVESI 23 MYLLYJOKI 1

Mjtunnus:

Rauh.lk: 2

Ajoitus: kivikautinen

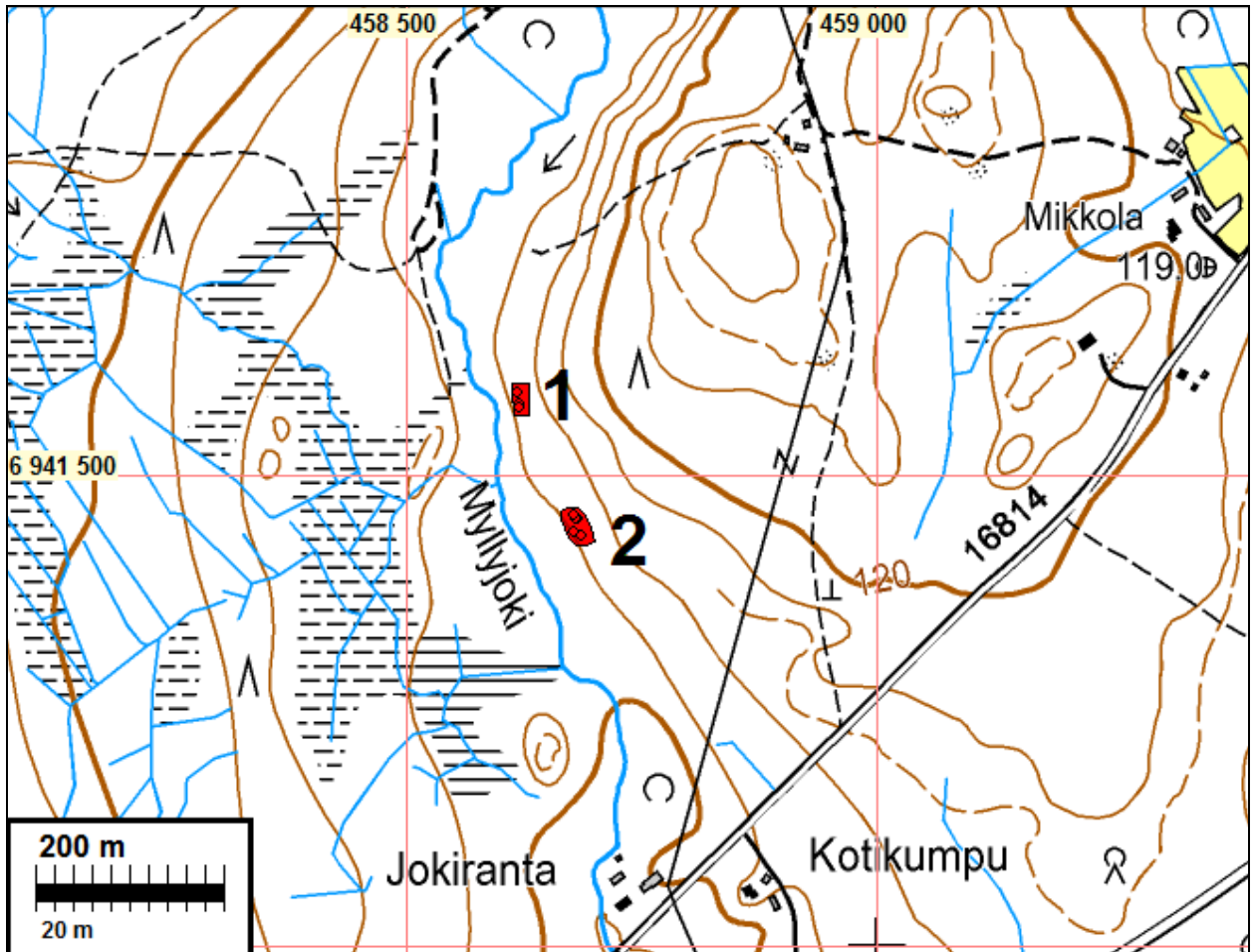
Laji: asuinpaikka

Koordin: N: 6941 582 E: 458 618 Z: 106 ±1 m
X: 6944 492 Y: 3458 772

Tutkijat: Poutiainen & Rostedt 2010 inventointi

Löydöt: KM 38417: 1, kvartsi-iskoksia, Poutiainen & Rostedt 2010.
: 2, palanutta luuta, koekuopista

- Sijainti:** Paikka sijaitsee Konneveden kirkosta 7,04 km länteen, maantieltä 16814 500 m luoteeseen, Myllyjoen uoman länsipuolella olevalla terassilla.
- Huomiot:** Kivikautinen asuinpaikka. Löytöjä neljästä koekuopasta, kaikista kvartseja ja kahdesta kuopasta lisäksi palanutta luuta. Löytöalueella on parimetrinen pyöreähkö ja matala kuopanne, johon ei koekuoppaa kaivettu. Löydölliset koekuopat ovat sen kahden puolen. Asuinpaikka on kauniilla ja ympäröivästä maastosta selvästi erottuvalla pienialaisella terassilla lähellä törmän reunaa. Rajaus hyvä löytöjen, maaperän ja topografian perusteella. Maaperä löytöalueella on lähes kivetöntä hienoa hiekkaa poiketen ympäröivän alueen selvästi kivisemmästä, savisemmasta ja muhkuraisemmasta maastosta. Paikka sijaitsee Muinais-Päijänteen korkeimman rannan (5000 eKr.) tuntumassa.

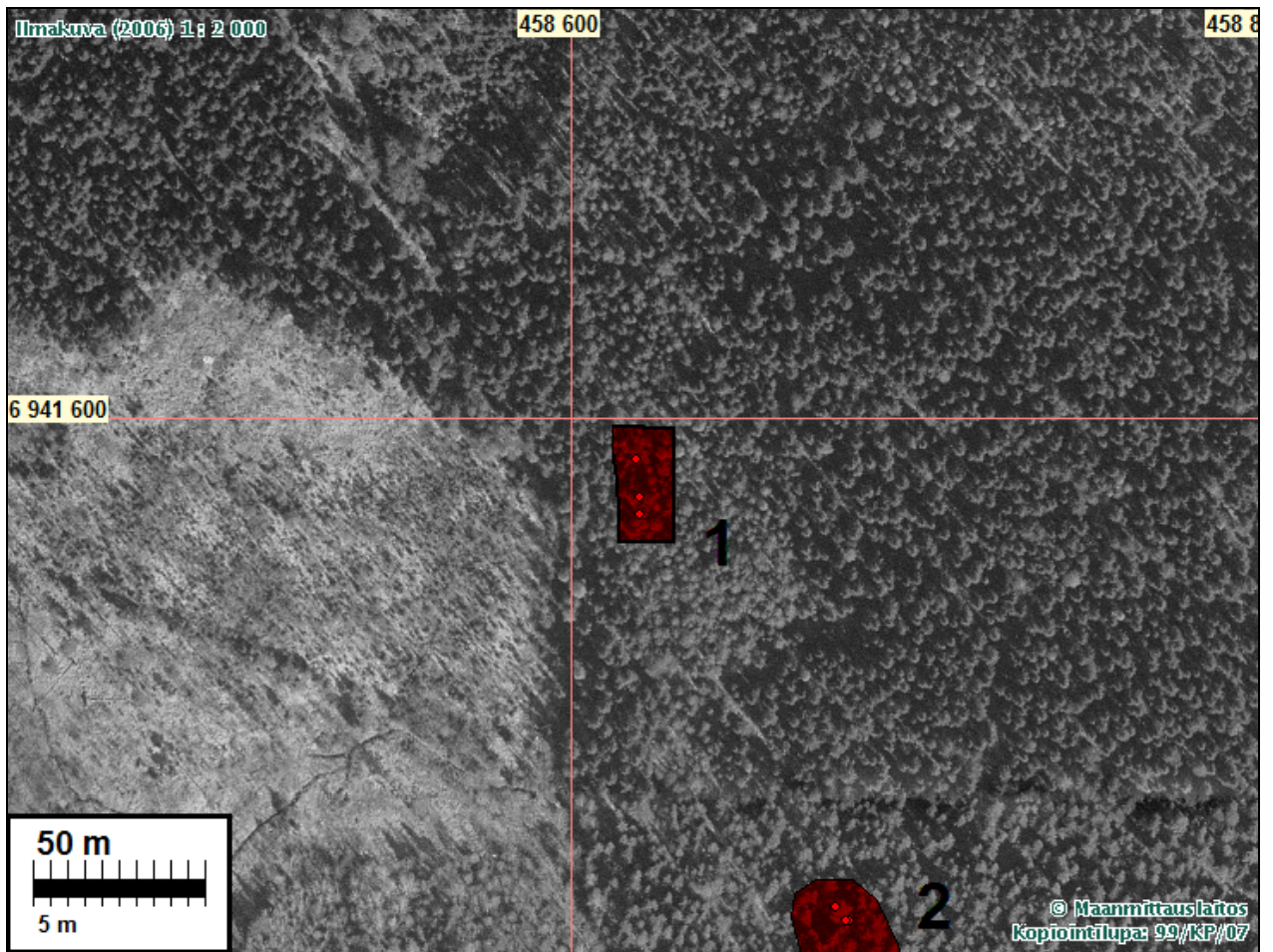
Asuinpaikan maastoa

Jokeen laskeva törmä ja asuinpaikka sen päällä

Asuinpaikan maastoa

KONNEVESI 24 MYLLYJOKI 2

Mjtunnus:

Rauh.lk: 2

Ajoitus: kivikautinen

Laji: asuinpaikka

Koordini: N: 6941 446 E: 458 684 Z: 106 ±1 m

X: 6944 356 Y: 3458 838

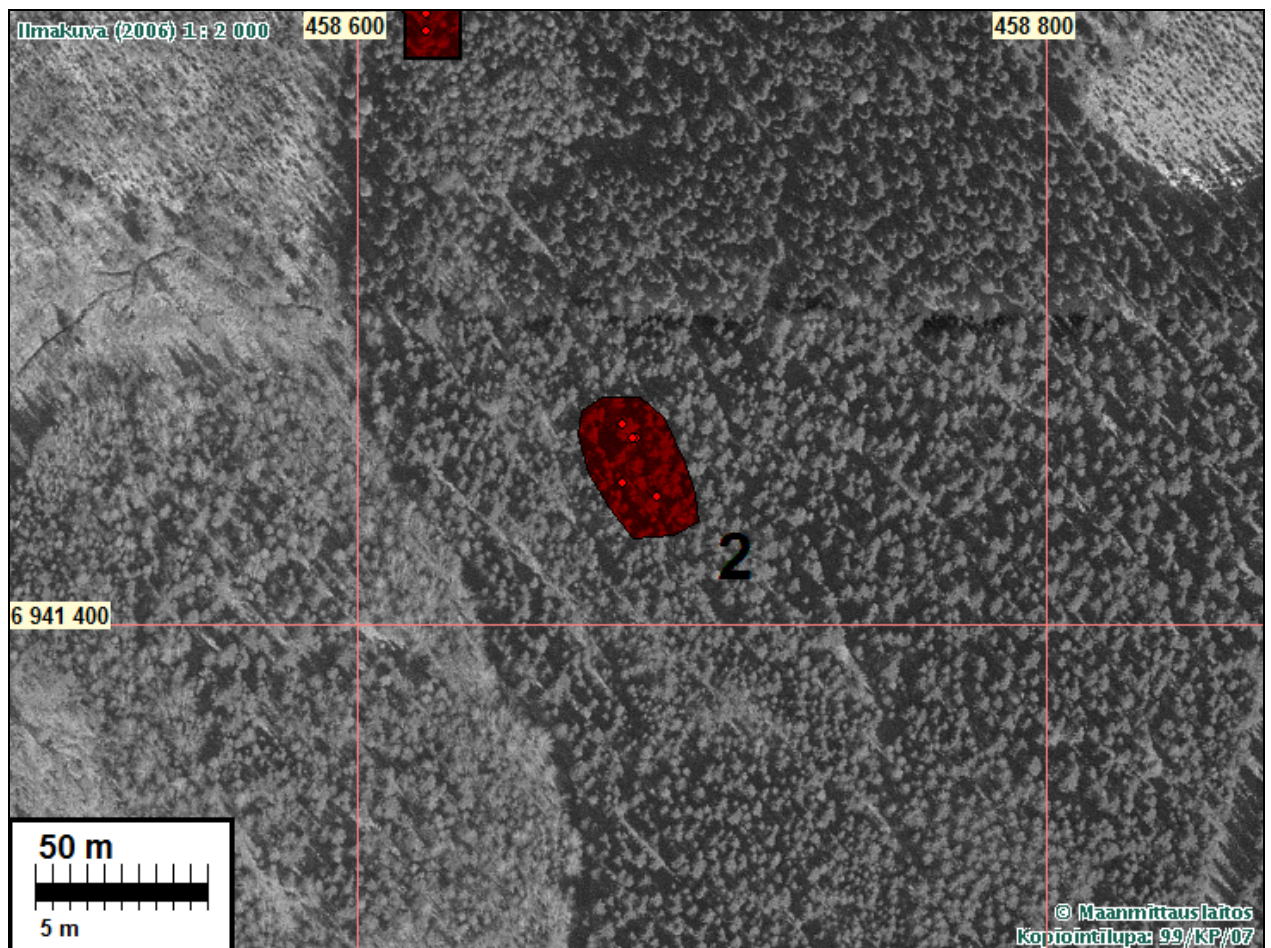
Tutkijat: Poutiainen & Rostedt 2010 inventointi

Löydöt: KM 38418:1, kvartsi-iskoksia, Poutiainen & Rostedt 2010.
:2, palanutta luuta.

Sijainti: Paikka sijaitsee Konneveden kirkosta 7,03 km länteen, maantieltä 16814 340 m luoteeseen, Myllyjoen uoman länsipuolella olevalla terassilla.

Huomiot: Löytöjä kolmesta koekuopasta, kahdesta kvartseja ja palanutta luuta, yhdestä kvartseja. Asuinpaikka on selvällä terassilla lähellä törmän reunaa, lähistöllä virtaa puro tai pieni joki. Rajaus löytöjen, topografian ja maaperän perusteella. Maaperä löytöalueella lähes kivetöntä hienoa hiekkaa, muualla joko hienojakoisempaa tai kiviempää. Asuinpaikan "takana" maasto kohoaa vähitellen mutta selvästi. Paikka sijaitsee Muinais-Päijänteen korkeimman rannan (5000 eKr.) tuntumassa.

Kartta s. 5

Asuinpaikan maastoa

Kuopanne asuinpaikalla

KONNEVESI 25 PIENINIEMI

Mjtnnus:

Rauh.lk: 2

Ajoitus: historiallinen

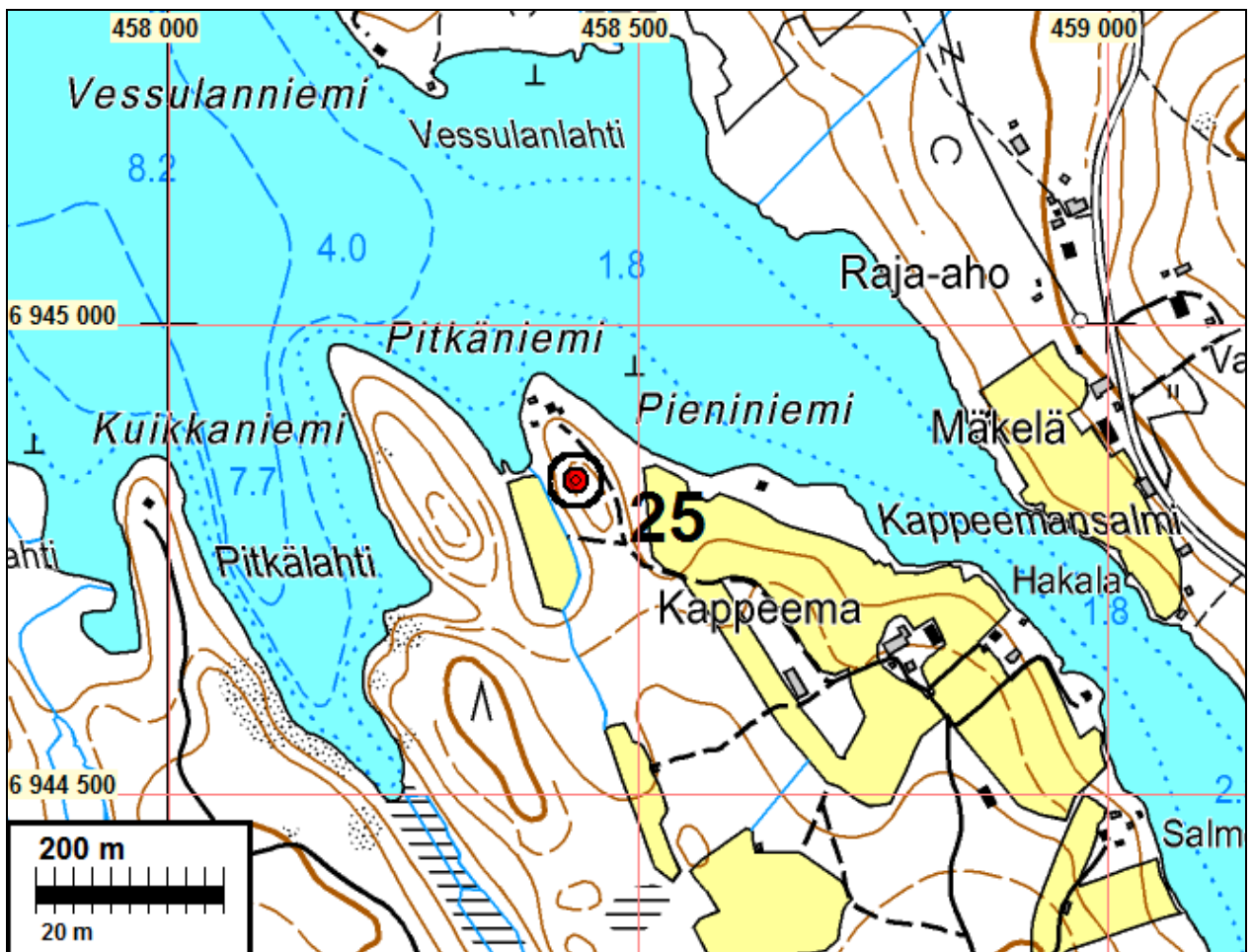
Laji: valmistus: tervaränni

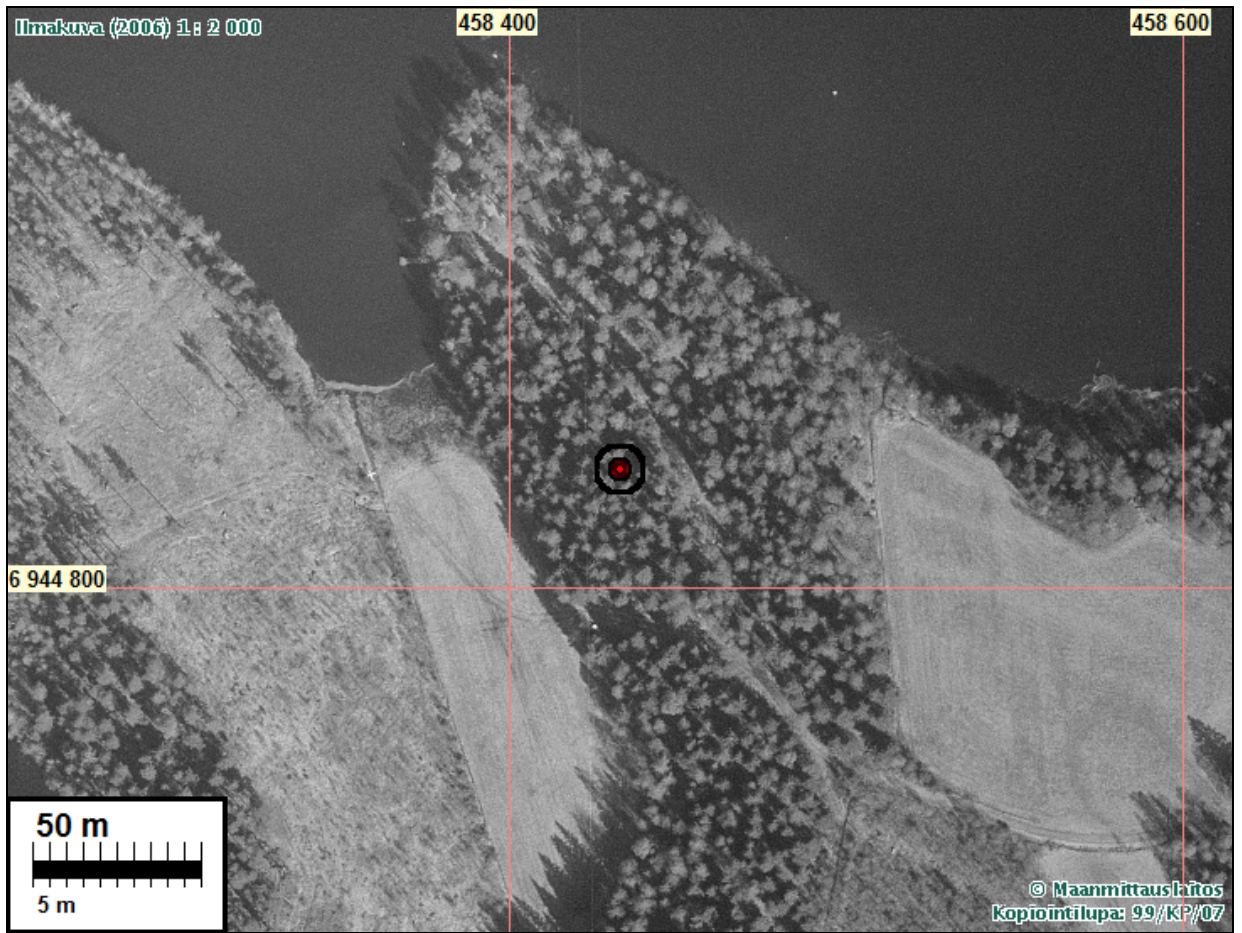
Koordi: N: 6944 835 E: 458 433 Z: 93 ±1 m
X: 6947 746 Y: 3458 587

Tutkijat: Poutiainen & Rostedt 2010 inventointi

Sijainti: Paikka sijaitsee Konneveden kirkosta 6,80 km länteen, Pukarajärven eteläosan etelärannalla olevan Pieniniemen tyvessä, mäen laen luoteisreunalla.

Huomiot: Rännimäinen tervahauta eli ns. rännihauta historialliselta ajalta. Pituus 4 m, leveys reunoista 1 m mutta pohjalta kapeampi, syvyys puolisen metriä. Pohjalta kairauksessa hiiltä.

Löytöpaikat

Nämä eivät ole kiinteitä muinaisjäännöksiä eli suojelukohteita.

KONNEVESI 119 PAKARLAHTI

Rauh.lk: 3 (ei suojelukohde)

Ajoitus: kivikautinen

Laji: löytö

Koordin: N: 6943 449 E: 460 185 paikannus epätarkka!
X: 6946 360 Y: 3460 340

Tutkijat: Suviola I 1982 inventointi

Löydöt: KM 6306:40, 1 kpl, kivikirves, Ville Hytönen 1911, läh. Pukaran rantaa.

Sijainti: Paikka sijaitsee Konneveden kirkosta 5.2 km W

Huomiot: "I. Pakarlahden talon maalta läheltä Pukara-järven rantaa.". Pukaran SE-pää

Aluetta jolta kiviesine oletetaan löydetyn.

KONNEVESI 126 HYTÖLÄ

Rauh.lk: 3 (ei suojelukohde)

Ajoitus: rautakautinen

Laji: löytö

Koordin: N: 6939 980 E: 458 016 Z: 95 paikannus epätarkka!
X: 6942 890 Y: 3458 170

Löydöt: KM 2275:1, 1 kpl, keihäänkärki, Mitat: 257 x 33 mm. pelloilta.

Sijainti: Paikka sijaitsee Konneveden kirkosta 8.5 km SW

Huomiot: Hytölän talon pelloilta. Entistä Rautalampea.

KONNEVESI 127 KOLMINIEMI

Rauh.lk: 3 (ei suojelukohde)

Ajoitus: rautakautinen

Laji: löytö

Koordin: N: 6946 528 E: 457 296 Z: 107, paikannus ±400 m
X: 6949 440 Y: 3457 450

Löydöt: KM 2275:2, 1 kpl, putkikirves, Matti Laulain 1883, Mitat: 107 x 53 x 0 mm. putken suun ympärillä leveä reunus. Löytynyt uutta peltoa raivatessa.

Sijainti: Paikka sijaitsee Konneveden kirkosta 8.4 km W

Huomiot: Pukarajärven partaalta Kolminiemen talon maalta. Peltoa raivattaessa. Entistä Rautalampea.

KONNEVESI 132 ALA-TANKONEN

Rauh.lk: 3 (ei suojelukohde)

Ajoitus: rautakautinen

Laji: löytö

Koordin: N: 6940 060 E: 451 609 Z: 106,5, paikannus ±30 m
X: 6942 970 Y: 3451 760

Löydöt: KM-ka 10808, 1 kpl, suksi, (=Konneveden Museo 751). Ala-Tankosen vesijätöltä (peltoa).

Sijainti: Paikka sijaitsee Konneveden kirkosta 14.4 km W

Huomiot: Kaksi suksea n. 15 m et. toisistaan. Vesijättömaata. Saman järven rannalta Sumiaisten puolelta myös suksi. Ks. Janne Vilkuna: Ancient Skis of Central Finland. - Fennoscandia Archeologica I (1984). s. 31-41.
